

Flora en Fauna Onderzoek

Reguliere baggerwerkzaamheden 2024

Gemeente Utrecht

projectnummer 486669.100
definitief
31 augustus 2023

Flora en Fauna Onderzoek

Reguliere baggerwerkzaamheden 2024

Gemeente Utrecht

projectnummer 486669.100

definitief
31 augustus 2023

Auteur

J.N. Peereboom

Opdrachtgever

Gemeente Utrecht
Postbus 8406
3503 RK Utrecht

datum vrijgave
31-08-2023

beschrijving revisie
definitief

gecontroleerd
M.L. Braad

vrijgave
M.L. Braad

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doel	1
1.2	Watergangen	1
1.3	Leeswijzer	8
2	Methode	9
2.1	Bureauonderzoek	9
2.2	Oriënterend veldonderzoek	9
3	Onderzoeksresultaten	10
3.1	Eindresultaat	10
3.2	Bureauonderzoek	11
3.2.1	Voorkomende soorten	11
3.2.2	Overzichtstabel watergangen en voorkomen van beschermde soorten	12
3.3	Oriënterend veldonderzoek	13
4	Effectenbeschrijving en toetsing Wnb en Nota Utrechtse soortenlijst	18
4.1	Effectbeschrijving	18
4.2	Toetsing	19
4.2.1	Maatregelen	20
5	Mitigerende maatregelen	22
5.1	Uitvoeringsperiode	22
5.2	Aanvullende maatregelen	23
6	Conclusie en aanbevelingen	25
7	Literatuur	26

Bijlage 1 – Wettelijk kader Wnb

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Voor de periodieke baggerwerkzaamheden (gepland in 2024) van 5 watergangen, vraagt de gemeente Utrecht in het kader van de Wet natuurbescherming om een ecologisch onderzoek. Dit onderzoek heeft tot doel te beoordelen of beschermde soorten effecten kunnen ondervinden van de baggerwerkzaamheden. Het gaat hierbij om soorten die op Europees (Habitatrichtlijn) en nationaal (Andere soorten) niveau beschermd zijn. Op de lijst met “Andere soorten” staan ook algemeen voorkomende planten en dieren waarvoor een algehele vrijstelling van toepassing is, voor deze soorten geldt de Zorgplicht en worden in voorliggende natuurtoets niet getoetst. Vanuit de gemeente is aangegeven dat ook wordt getoetst dient te worden op de aanwezigheid van soorten uit de Utrechtse soortenlijst. Op basis van de resultaten van het ecologisch onderzoek wordt bepaald of mitigerende maatregelen moeten worden getroffen om negatieve effecten te verminderen of voorkomen. Voor de baggerwerkzaamheden wordt gebruik gemaakt van de Leidraad voor het zorgvuldig handelen bij beheer en onderhoud in de gemeente Utrecht, waarin mitigerende maatregelen beschreven staan. Deze Leidraad is gebaseerd op een goedgekeurde gedragscode (Bureau Waardenburg, 2017). Wanneer mitigatiemaatregelen niet mogelijk zijn waardoor effecten op beschermde soorten niet uit te sluiten of geminimaliseerd kunnen worden, dient een ontheffing Wnb aangevraagd te worden.

Naast soortbescherming dient ook rekening gehouden te worden met gebiedsbescherming. Dit wordt ook gewaarborgd door de Wnb. Deze wet beschermt de Natura 2000-gebieden. De planologische bescherming van gebieden aangemerkt als Natuurnetwerk Nederland (NNN), vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen. Omdat de watergangen niet binnen beschermd gebied liggen, wordt verder geen aandacht geschonken aan gebiedsbescherming.

1.2 Watergangen

In Figuur 1.1 is een globale overzichtskaart weergegeven van alle watergangen in gemeente Utrecht die in aanmerking komen voor baggerwerkzaamheden 2024. In de Figuren 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 en 1.6 zijn overzichtskaarten van de watergangen zelf weergegeven.

Baggerwerkzaamheden Utrecht, 2024 Globale ligging watergangen

Figuur 1.1. De globale ligging van de te baggeren watergangen. Bron ondergrond: PDOK, Qgis 2023.

Baggerwerkzaamheden Utrecht, 2024 Watergang 0188

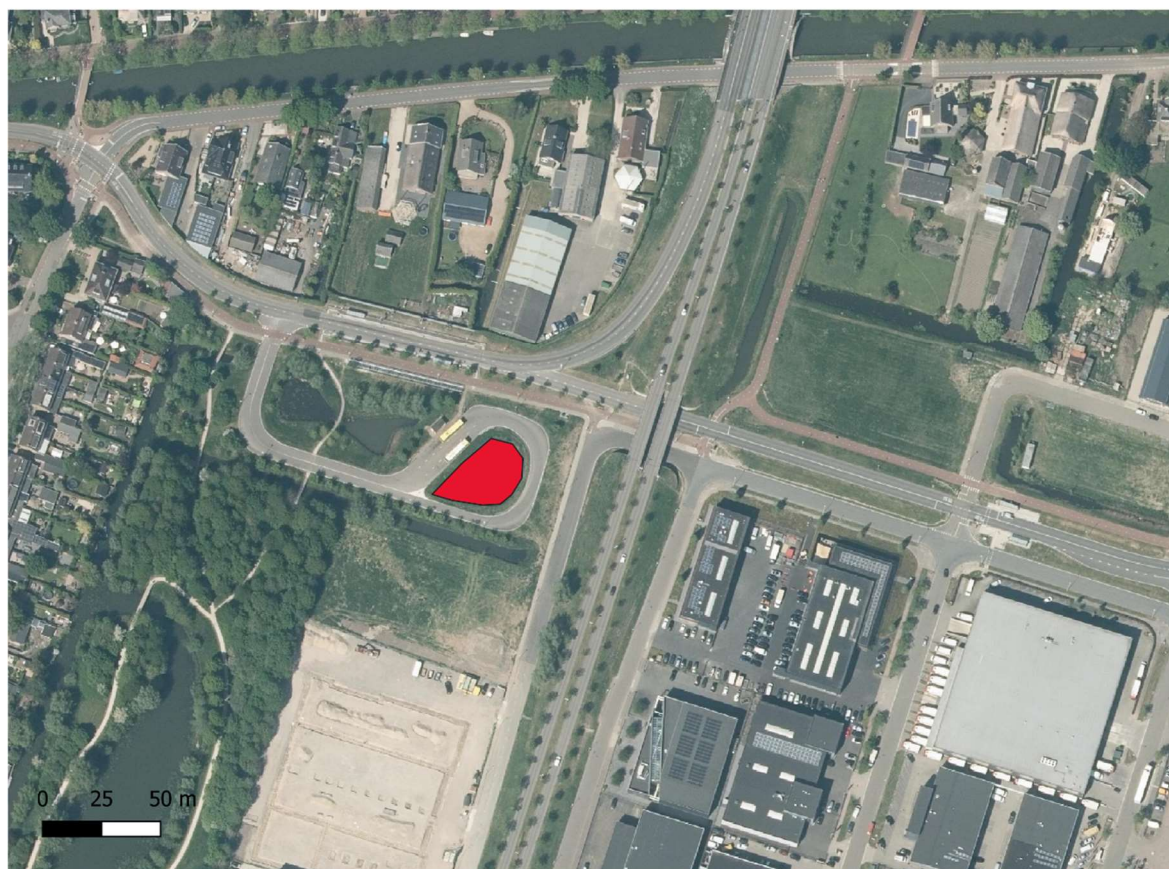
*Figuur 1.2. Watergang 0188. PDOK,
Qgis 2023.*

Baggerwerkzaamheden Utrecht, 2024 Watergang 0342

Figuur 1.3. Watergang 0342. PDOK,
Qgis 2023.

Baggerwerkzaamheden Utrecht, 2024 Watergang 0564C

Figuur 1.4. Watergang 0564C. PDOK, Qgis 2023.

Baggerwerkzaamheden Utrecht, 2024 Watergang 0647B

Figuur 1.5. Watergang 0647B. PDOK,
Qgis 2023.

Baggerwerkzaamheden Utrecht, 2024 Watergang 1417

Figuur 1.6. Watergang 1417. PDOK,
Qgis 2023.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de methode van het onderzoek omschreven. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van het bureauonderzoek en oriënterend veldonderzoek weergegeven. Effecten op de aanwezige beschermde soorten en toetsing van de Wet natuurbescherming (Wnb) zijn behandeld in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 zijn de mitigerende maatregelen behandeld die noodzakelijk zijn om overtreding van de Wnb te voorkomen. De conclusie is weergegeven in Hoofdstuk 6.

2 Methode

Op basis van een bureauonderzoek en veldonderzoek is onderzocht of beschermde soorten mogelijk voorkomen of tijdens het veldonderzoek zijn waargenomen in de getoetste watergangen. Het betreft soorten van Wnb artikel 3.1, 3.5, 3.10 en soorten vanuit de Nota Utrechtse soortenlijst 2018. De soorten uit de Utrechtse soortenlijst waren (deels) landelijk beschermd onder de Flora- en faunawet en hebben nu geen beschermde status meer. De gemeente Utrecht heeft ervoor gekozen om deze soorten te blijven beschermen en zijn zodoende meegenomen in de toetsing. Voor alle soorten, ook de niet beschermde soorten, is de algemene zorgplicht van kracht.

2.1 Bureauonderzoek

Voorafgaand aan het verkennend veldbezoek is een bureaustudie uitgevoerd waarbij gebruik is gemaakt van verspreidingsgegevens, afkomstig van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Gegevens van in het verleden uitgevoerde flora en fauna onderzoeken, teruggaande tot en met 2013, voor baggerwerkzaamheden in gemeente Utrecht zijn ook meegenomen in de bureaustudie. Op basis van de verspreidingsgegevens is bepaald of de aanwezigheid van beschermde soorten in- of bij de watergang uitgesloten kan worden. Street Smart is toegepast voor het onderzoeken of de karakteristieken van de watergang onveranderd zijn gebleven. Deze gegevens zijn bruikbaar voor de verspreidingsgegevens van verschillende soorten. Het doel van het onderzoek is om een overzicht te krijgen van de mogelijk aanwezige beschermde soorten in de omgeving van het plangebied. Bij het gebrek aan verspreidingsgegevens of als de situatie is tussentijds veranderd is een oriënterend veldbezoek noodzakelijk.

2.2 Oriënterend veldonderzoek

Voor 4 watergangen is een oriënterend veldonderzoek uitgevoerd. Het oriënterend veldonderzoek is uitgevoerd op 23 augustus 2023 door een erkende ecooloog van Antea Group. De weeromstandigheden tijdens het veldonderzoek waren 18 graden Celsius, licht bewolkt en 2 Bft. Het oriënterend veldonderzoek had een karakter van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. De functie van de beoordeling is om voor alle relevante soortgroepen een beeld te krijgen van de functie van het plangebied als leefgebied of verblijfplaats voor alle relevante soortgroepen en om een eerste inschatting te kunnen maken van de mogelijke effecten van de werkzaamheden op de soortgroepen. Op basis hiervan wordt bepaald of soortgericht onderzoek nodig is. Er zijn tijdens de veldbezoeken geen doelgerichte soorteninventarisaties uitgevoerd.

3 Onderzoeksresultaten

3.1 Eindresultaat

In Tabel 3.1 is opgenomen bij welke watergangscodes beschermde soorten te verwachten zijn. Benoemd zijn alleen soorten die afhankelijk zijn van de (oevers van) watergangen, en waarbij de baggerwerkzaamheden directe negatieve effecten heeft op deze soorten. Bij alle watergangen zijn mogelijkheden tot potentiële nestplaatsen van broedvogels (waarvan de nestplaats alleen gedurende het broedseizoen zijn beschermd) aanwezig. Gelet op het algemeen voorkomen van broedvogels is ervoor gekozen om deze soortgroep niet op te nemen in de onderstaande tabel. De blauwborst en de kleine karekiet, die volgens de Wnb ook onder de algemene broedvogels valt, zijn in dit rapport ook opgenomen in de algemene broedvogels.

Tabel 3.1. Aanwezigheid van beschermde soorten per watergang (o.b.v. resultaten van het bureauonderzoek en oriënterend veldonderzoek).

Watergangcode	Beschermde soorten	Utrechtse soortenlijst
0188	Vroedmeesterpad, ringslang.	Bittervoorn, kleine modderkruiper, aardaker, akkerklokje, grote kattenstaart, grote wederik, klein glaskruid, rapunzelklokje, slanke sleutelbloem, veldlathyrus, zomerklokje.
0342	Heikikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad, alpenwatersalamander, ringslang, stijve wolfsmelk.	Bittervoorn, kleine modderkruiper, aardaker, akkerklokje, bijenorchis, grote kattenstaart, grote wederik, rietorchis, veldlathyrus, waterdrieblad, zomerklokje, zwanenbloem.
0564C		Bittervoorn, akkerklokje, grote kattenstaart, grote wederik, rapunzelklokje, rietorchis, veldlathyrus, zwanenbloem.
0647B	Bever, kamsalamander, rugstreeppad, akkerdoornzaad, akkerogentroost, grote leeuwenklauw, ruw parelzaad.	Kleine modderkruiper, aardaker, akkerklokje, bijenorchis, grote kattenstaart, grote wederik, moeras-wespenorchis, rietorchis, veldlathyrus, vleeskleurige orchis,

		zomerklokje, zwanenbloem.
1417	Ringslang.	Bittervoorn, kleine modderkruiper, aardaker, akkerklokje, grote kattenstaart, grote wederik, rietorchis, slanke sleutelbloem, veldlathyrus, zwanenbloem.

3.2 Bureauonderzoek

In paragraaf 3.2.1 wordt per soortgroep ingegaan op beschermde soorten en soorten van de Utrechtse soortenlijst die mogelijk in- of nabij de betreffende watergangen voorkomen en effecten kunnen ondervinden van de baggerwerkzaamheden. Op basis van de verspreidingsgegevens wordt onderzocht of er waarnemingen bekend zijn van beschermde soorten in- of nabij de betreffende watergangen.

3.2.1 Voorkomende soorten

Planten

Terrestrische flora

Uit de bureaustudie komen de volgende plantensoorten: de aardaker, akkerdoornzaad, akkerklokje, akkerogentroost, bijenorchis, grote kattenstaart, grote leeuwenklauw, grote wederik, moeraswespenorchis, rapunzelklokje, rietorchis, ruw parelzaad, slanke sleutelbloem, stijve wolfsmelk, veldlathyrus, vleeskleurige orchis, zomerklokje, zwanenbloem. Voor deze soorten is een bufferafstand van 10 meter aangehouden: indien de waarneming binnen deze afstand valt, wordt deze bij de watergang gerekend.

Aquatische flora

Er zijn in de omgeving van watergang 0342 waarnemingen bekend van de waterdrieblad, een soort van de Beschermde Utrechtse soortenlijst. De locatie ligt echter op grote afstand van de watergang zelf, zodoende is de soort niet verder meegenomen in de toetsing.

Broedvogels

Voor broedvogels kan worden gesteld dat wanneer bomen, bosschages of enige vorm van ruigte of struweel voorkomt dit geschikt is als nestplaats. Deze soortgroep kan worden verdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten en algemene broedvogels waarvan het nest alleen gedurende het broedseizoen beschermd is. Dit onderscheid is gemaakt omdat sommige vogelsoorten honkvast zijn wat betreft hun nestplaats. Aantasting van een dergelijke nestplaats zal van grote invloed zijn op de soort. Met uitzondering van de grote gele kwikstaart, zijn de nesten van soorten met jaarrond beschermde nesten hoofdzakelijk bouwen in gebouwen en bomen. Omdat het voornemen geen effect op deze elementen heeft, zijn deze soorten niet meegenomen in het rapport. De grote gele kwikstaart nestelt op locaties die niet direct getroffen worden door het voornemen en is hierdoor ook niet meegenomen in het rapport. Algemene broedvogels kunnen nestelen in en nabij bijna elke watergang. Er is daarom voor gekozen om

niet alle aanwezige soorten te benoemen, maar de benaming van algemene broedvogels aan te houden. De blauwborst en de kleine karekiet, die op de Utrechtse soortenlijst staan, zijn hierin opgenomen.

Vissen

Vissoorten van de Utrechtse soortenlijst die voorkomen in de gemeente zijn de bittervoorn en de kleine modderkruiper. Omdat de bittervoorn en de kleine modderkruiper in vrijwel alle watergangen kunnen voorkomen, worden deze soorten in de toetsing van alle watergangen meegenomen.

Insecten

Er zijn geen beschermde insectensoorten waargenomen in de omgeving van de onderzochte watergangen, noch zijn er unieke biotopen aangetroffen waar beschermde insectensoorten gebruik van kunnen maken. Zodoende is de groep insecten niet verder meegenomen in de toetsing.

Landgebonden zoogdieren

In de omgeving van watergang 0647B zijn waarnemingen van bevers bekend. Het betreffen echter waarnemingen op grote afstand, terwijl de watergang zelf geen voor bevers bijzondere eigenschappen betreft. Hierdoor is de soort niet meegenomen in de toetsing.

Amfibieën

In de omgeving van de te onderzoeken watergangen zijn waarnemingen bekend van de alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, rugstreeppad en vroedmeesterpad. Alle soorten zijn waargenomen op locaties ver van de te baggeren watergangen. Beschermde amfibiesoorten zijn hierdoor niet meegenomen in de toetsing.

Reptielen

Voor de ringslang vormt een deel van het buitengebied van Utrecht geschikt leefgebied. In de stadsrand van Utrecht is de aanwezigheid van de ringslang bekend. Naast voldoende beschutting door waterplanten en oevervegetatie zijn open en zonnige delen nodig waar een ringslang aan het begin van de dag rustig kan opwarmen. Voor de voortplanting zijn broedhopen nodig in de vorm van plantaardig afval. Voor de overwintering houdt deze slang zich op in vorstvrije ruimtes, zoals hopen van knaagdieren of onder takafval. Er zijn waarnemingen bekend van de ringslang in- of in de omgeving van de watergangen 0188, 0342 en 1417. De watergangen 0188 en 1417 vormen zeer geschikt biotoop voor de ringslang, terwijl de soort uitgesloten kan worden in watergang 0342.

3.2.2 Overzichtstabel watergangen en voorkomen van beschermde soorten

Op de volgende pagina in Tabel 3.2 is per watergang weergegeven of deze in het verleden is onderzocht en of er verspreidingsgegevens bekend zijn die gebruikt kunnen worden voor het onderzoek. Voor de bureaustudie worden onderzoeksgegevens vanaf 2013 uit voorgaande rapportages en gegevens vanuit het NDFF van de afgelopen 10 jaar gebruikt. De watergangen zijn als volgt gecategoriseerd:

- Watergang is onderzocht en situatie is onveranderd. De watergang is in het verleden onderzocht en de situatie bij de watergang is onveranderd gebleven;
- Aansluitende watergang is onderzocht en situatie is onveranderd. Oude onderzoeksresultaten kunnen worden gebruikt voor het onderzoek;

- Aansluitende watergang is onderzocht en situatie is onveranderd. Veldonderzoek noodzakelijk;
- Geen informatie beschikbaar. Veldonderzoek noodzakelijk om een beeld te vormen van mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Tabel 3.2. Een overzicht van beschermde soorten per watergang en of een veldbezoek noodzakelijk is.

	Watergang is onderzocht. Situatie onveranderd, veldonderzoek niet nodig.
	Watergang is onderzocht. Situatie veranderd, veldonderzoek noodzakelijk.
	Aansluitende watergang onderzocht. Situatie onveranderd, veldonderzoek niet nodig.
	Aansluitende watergang onderzocht. Situatie onveranderd, veldonderzoek nodig.
	Geen informatie beschikbaar. Veldonderzoek noodzakelijk.

Water- gangen	Onderzocht	Bron	Beschermde soorten	Broed- vogels	Beschermde soorten Utrechtse soortenlijst	Oriënterend veldbezoek noodzakelijk
0188		NDFF, 2023.	Ringslang	Ja	Brede lathyrus, grote kattenstaart, grote wederik, veldlathyrus, zomerklokje.	Ja
0342		NDFF, 2023;	Geen	Ja	Geen	Ja
0564C		NDFF, 2022; Atkb, 2015.	Geen	Ja	Brede lathyrus, grote kattenstaart.	Nee
0647B		NDFF, 2023.	Geen	Ja	Geen	Ja
1417		NDFF, 2023.	Ringslang	Ja	Brede wespenorchis, grote kattenstaart, veldlathyrus, zwanenbloem.	Ja

Tabel 3.2 weergeeft dat bij **4 watergangen** een oriënterend veldonderzoek nodig is om uit te wijzen of beschermde soorten in deze watergangen voorkomen.

3.3 Oriënterend veldonderzoek

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat bij de volgende watergangen een oriënterend veldonderzoek uit dient te wijzen of beschermde soorten (mogelijk) voorkomen:

- 0188
- 0342
- 0647B
- 1417

De watergangen worden hieronder behandeld.

Watergangscade: 0188

Beschrijving: De poelen liggen tussen de Vecht en de Jacob Cabeliaustraaf en de Adriaan Menninckwartier. De meest zuidelijke poelen zijn verbonden met de Vecht, de overige poelen hebben geen zichtbaar directe verbinding met de rivier. Het waterniveau is in elke poel ondiep, die gedurende droge zomers vrijwel zeker leeg staan. De vegetatie bestaat hoofdzakelijk uit riet- en grassoorten. De poelen zijn ideaal biotoop voor (algemene) amfibieën.

Beschermde soorten: Er worden niet meer beschermde soorten dan uit de resultaten van het NDFF verwacht.

Watergangscade: 0342

Beschrijving: De watergang is aan de noordelijke kant verhard, aan de overige kanten is sprake van een hoge oever. De gehele watergang is gedekt door kroos, met ook aanwezig jong riet. De watergang betreft geen bijzonder biotoop.

Beschermde soorten: Er worden hier geen beschermde soorten verwacht.

Watergangscade: 0647B

Beschrijving: De watergang is aan de westelijke kant verhard, de overige delen hebben een relatief steile oever. Er is veel vegetatie aanwezig, het water is niet van een hoge kwaliteit.

Beschermde soorten: Er worden geen beschermde soorten verwacht.

Watergangscade: 1417

Beschrijving: De watergang ligt in een buitengebied. Kenmerkend zijn de wilgen en de hoofdzakelijk rietvegetatie langs de kanten van de watergang. De watergang zelf is breed en dieper dan de overige watergangen.

Beschermde soorten: Er worden niet meer beschermde soorten dan uit de resultaten van het NDFF verwacht.

4 Effectenbeschrijving en toetsing Wnb en Nota Utrechtse soortenlijst

Met de voorgenomen baggerwerkzaamheden zijn op basis van het veldbezoek en de bureaustudie bij 3 watergangen effecten te verwachten op beschermde soorten en soorten van de Utrechtse soortenlijst. Het betreft de soorten brede lathyrus, brede wespenorchis, grote kattenstaart, grote wedderik, ringslang, veldlathyrus, zomerklokje, zwanenbloem. Bij alle watergangen dient rekening gehouden te worden met nestplaatsen van algemeen voorkomende broedvogels (incl. blauwborst en kleine karekiet) waarvan de nestplaats alleen gedurende de broedperiode beschermd is, en de bittervoorn en kleine modderkruiper. Het is ook van belang om bij alle watergangen rekening te houden met algemeen voorkomende soorten die gedurende de werkzaamheden aanwezig kunnen zijn. Voor deze soorten is de Algemene Zorgplicht van toepassing.

Voor het bepalen van de effecten op deze soorten dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare periode van deze soorten, zie paragraaf 4.1. In deze paragraaf wordt per regio ingegaan op de mogelijke effecten op relevante soorten en de toetsing aan de Wnb en Nota Utrechtse soortenlijst 2018. Hierbij komen ook de maatregelen aan bod die uitgevoerd dienen te worden indien effecten op beschermde soorten niet kunnen worden uitgesloten.

4.1 Effectbeschrijving

In Tabel 4.1 wordt per relevante soortgroep ingegaan op de kwetsbare periode. Werkzaamheden kunnen dan van invloed zijn op de populatie. Hierbij valt te denken aan jonge dieren die niet in staat zijn om te vluchten. In deze periode mogen geen werkzaamheden plaats vinden waar de beschermde soorten last van kunnen ondervinden. De licht gevoelige periode is de periode waarin de soort wel aanwezig is. In deze periode kunnen werkzaamheden alleen plaats vinden wanneer mitigerende maatregelen worden uitgevoerd die negatieve effecten voorkomen/verminderen. Alle dieren van een beschermde populatie kunnen in principe vluchten.

Tabel 4.1. Effecten per soortgroep.

Soortgroep	Mogelijke effecten	Toetsing vereist?
(Broed)vogels	Voorgenomen baggerwerkzaamheden vanaf land en water kunnen verstoring en mogelijk negatieve effecten bij aanwezige broedende vogels teweegbrengen. Ook buiten het broedseizoen zijn in gebruik zijnde jaarrond beschermde vogelnesten en de functionele omgeving daarvan bescherming. Afhankelijk van de periode van uitvoering kunnen mogelijk nesten en legsels opzettelijk worden verstoord en vernield en zelfs mogelijk jongen worden gedood. Voorgenomen baggerwerkzaamheden kunnen daarmee mogelijk een negatief effect hebben op beschermde vogels.	Ja
Reptielen	De voorgenomen baggerwerkzaamheden hebben mogelijk effect op het leefgebied van de ringslang. Voorgenomen baggerwerkzaamheden hebben	Ja

	mogelijk een negatief effect op beschermde reptielen.	
--	---	--

4.2 Toetsing

De relevante soorten vallen onder verschillende beschermingsregimes van de Wnb: Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en Andere soorten. In Bijlage 1 wordt verder ingegaan op deze beschermingsregimes. In de onderstaande parafen is opgenomen welke verbodsbepalingen mogelijk overtreden worden door de effecten van werkzaamheden. De soorten van de Utrechtse soortenlijst hebben, los van verzorgingsplicht, geen wettelijke bescherming.

Vogelrichtlijn

Broedvogels vallen onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. Onderstaande verbodsbepalingen vallen onder dit beschermingsregime. Gelet op de effecten van de werkzaamheden vindt mogelijk overtreding plaats van de verbodsbepalingen 3.1.1 en 3.1.2 van de Wnb.

Verbodsbepalingen Vogelrichtlijn:

- 3.1.1: te doden of te vangen;
- 3.1.2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- 3.1.3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;
- 3.1.4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

Andere soorten

De **ringslang** valt onder het beschermingsregime van Andere soorten. Onderstaande verbodsbepalingen vallen onder dit beschermingsregime. Gelet op de effecten van de werkzaamheden vindt mogelijk overtreding plaats van de verbodsbepalingen 3.10.1a, 3.10.1b van de Wnb.

Verbodsbepalingen Andere soorten:

- 3.10.1a: opzettelijk te doden of te vangen;
- 3.10.1b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
- 3.10.1c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Utrechtse soortenlijst

De **brede lathyrus**, **brede wespenorchis**, **grote kattenstaart**, **grote wederik**, **veldlathyrus**, **zomerklokje** en de **zwanenbloem** staan op de Utrechtse soortenlijst. De toe te passen gedragscode is beschreven in de Leidraad (Bureau Waardenburg, 2017). Gelet op de effecten van de werkzaamheden, moet er naast de eerder genoemde artikelen ook gelet worden op de parafen 4.6.1*, 4.6.2, 4.6.3, 4.6.4, 4.6.5. Aanvullend hierop, moeten er per soortgroep ook gelet worden op de parafen 4.6.6, 4.6.13, 4.6.15 en 4.6.16.

4.2.1 Maatregelen

Algemeen

- 4.6.1: Schonen en baggeren wordt in beginsel uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Dit is de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen en amfibieën. Bovendien hebben in deze periode vrijwel alle water- en oeverplanten zaad gezet. Het is mogelijk dat (water)vogels, waaronder meerkoet, tot begin september op het nest kunnen zitten. In de maanden november-15 maart kan worden gebaggerd en geschoond indien geen beschermde vissen en amfibieën in de watergangen zijn aangetroffen of zo lang de winterrust van vissen en amfibieën nog niet is ingetreden. Dit laatste ter beoordeling van een deskundige;
Baggeren en schonen kan in de periode tussen 15 maart en 15 juli alleen plaatsvinden als er sprake is van een calamiteit of een dreigende situatie en niet anders kan en met de nodige voorzorg. De voorzorgsmaatregelen worden, met het oog op controle door handhavende instanties, goed gedocumenteerd. Daarbij dient goed te worden gelet op broedende vogels en bloeiende of zaadbevattende beschermde planten. Groeiplaatsen van beschermde planten en vogelnesten worden bij het schonen ruim gespaard. Voor vogelnesten wil dat zeggen: minimaal 3 meter om het nest ongemoeid laten, tussen 15 maart en 1 juni minimaal 5 meter om het nest niet opschonen;
- 4.6.2: Bij baggerwerkzaamheden wordt overwogen of de inzet van een baggerzuiger mogelijk is. Hiermee wordt de opwerveling van slib voorkomen en blijven de oevers intact. Dit voorkomt schade aan vissen, amfibieën en water- en oevervegetaties;
- 4.6.3: Het schoonsel c.q. de bagger wordt meteen steekproefgewijs geïnspecteerd op de aanwezigheid van beschermde soorten vissen, amfibieën (ook larven) en ongewervelden. Als deze worden aangetroffen, worden ze direct terug in het water gezet, op een plaats waar geen werkzaamheden (meer) worden uitgevoerd. Dit gebeurt onder begeleiding van of op aanwijzing van een deskundige;
- 4.6.4: Het schonen/of baggeren van een doodlopend stuk van een watergang, begint bij het doodlopende eind en werkt naar het aangetakt eind toe;
- 4.6.5: Als de dimensionering van de sloot het toelaat, kan soms volstaan worden met alleen het middendeel van de sloot te baggeren en de oeverzones intact te laten. Dit is ecologisch gezien waardevol omdat het leefgebied van beschermde soorten zo min mogelijk wordt aangetast en de doorstroomcapaciteit toch wordt gewaarborgd.

*Deze gedragscode komt overeen met de Gedragscode voor waterschappen van de Unie van Waterschappen.

Planten

- 4.6.6: Het schoonsel c.q. de bagger wordt niet gededponeerd op de oever waar groeiplaatsen van beschermde plantensoorten aanwezig zijn.

Ringslang

- 4.6.13: Wateren die leefgebied van de ringslang vormen worden geschoond en/of gebaggerd in september-februari.

Vogels

- 4.6.15: Direct voorafgaande aan het schonen en/of baggeren worden in gebruik zijnde nesten van vogels opgespoord;

- 4.6.16: Er wordt voldoende afstand (ten minste 5 meter) gehouden tot in gebruik zijnde nesten om verstoring te voorkomen. Bij nesten van niet-zangvogels wordt het advies van een deskundige gevraagd om te bepalen tot op welke afstand gewerkt mag worden.

5 Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen dienen getroffen te worden om overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb te voorkomen. Voor alle watergangen geldt dat gewerkt dient te worden volgens de Leidraad. Naast de algemene maatregelen die moeten worden genomen, dient een aantal specifieke maatregelen te worden genomen. Hieronder worden deze overzichtelijk per soort aangegeven. Voor de herkomst van de tekst wordt verwezen naar de Leidraad.

Mitigerende maatregelen dienen getroffen te worden om overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb te voorkomen. In Tabel 5.1 is een overzicht weergegeven wanneer de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. De relevante soorten/soortgroep hebben in Tabel 5.2 een kleur gekregen zodat makkelijk afgelezen kan worden welke maatregelen bij de watergang verricht moeten worden. Naast de algemene maatregelen die moet worden genomen (zie gedragscode) dient een aantal specifieke maatregelen te worden genomen. Hieronder worden deze overzichtelijk per soort weergegeven.

5.1 Uitvoeringsperiode

Tabel 5.1. De perioden waarin de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Periode	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Algemeen												
	Voorkeursperiode.											
	Activiteit uitvoeren onder soortspecifieke voorwaarden (zie onder).											
	Activiteit niet uitvoeren.											

Schonen en baggeren wordt **in beginsel** uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Dit is de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen en amfibieën. Bovendien hebben in deze periode vrijwel alle water- en oeverplanten zaad gezet. Bedenk wel dat sommige watervogels, waaronder meerkoet, tot begin september op nest kunnen zitten. In de maanden november-december kan worden geschoond zolang de winterrust van vissen en amfibieën nog niet is ingetreden, een en ander ter beoordeling van een deskundige; tussen november - 15 maart kan worden gebaggerd en geschoond indien geen beschermde vissen en amfibieën in de watergangen zijn aangetroffen of zolang de winterrust van vissen en amfibieën nog niet is ingetreden. Dit laatste ter beoordeling van een deskundige;

In tweede instantie kan baggeren en schonen slechts tussen 1 juni en 15 juli worden uitgevoerd, mits goed wordt gelet op broedende vogels en bloeiende of zaadbevattende beschermde planten.

In laatste instantie zullen baggerwerkzaamheden in de periode tussen half maart en 1 juni alleen plaatsvinden als er sprake is van een calamiteit of een dreigende situatie waarbij geen alternatieve werkwijze mogelijk is en met de nodige voorzorg. De voorzorgsmaatregelen worden, met het oog op controle door handhavende instanties, goed gedocumenteerd.

Voor de ringslang worden aanvullende eisen gesteld met betrekking tot de uitvoeringsperiode:

- Wateren die leefgebied van de ringslang vormen worden geschoond en/of gebaggerd in september - februari.

5.2 Aanvullende maatregelen

Naast het uitvoeren van baggerwerkzaamheden in de juiste periode worden eisen gesteld aan de praktische uitvoering. De leidraad voorziet in een aantal algemene maatregelen en specifieke maatregelen.

Algemene maatregelen ten behoeve van soorten

- Bij baggerwerkzaamheden wordt overwogen of de inzet van een baggerzuiger mogelijk is. Hiermee wordt de opwerveling van slib voorkomen en blijven de oevers intact. Dit voorkomt schade aan vissen, amfibieën en water- en oevervegetaties;
- Het schonen en/of baggeren van een doodlopend stuk van een watergang, begint bij het doodlopende eind en werkt naar het aangetakt eind toe;
- Als de dimensionering van de sloot het toelaat, kan soms volstaan worden met alleen het middendeel van de sloot te baggeren en de oeverzones intact te laten. Dit is ecologisch gezien waardevol omdat het leefgebied van beschermde soorten zo min mogelijk wordt aangetast en de doorstroomcapaciteit toch wordt gewaarborgd;
- Het schoonsel c.q. de bagger wordt meteen steekproefgewijs geïnspecteerd op de aanwezigheid van beschermde soorten vissen, amfibieën (ook larven) en ongewervelden. Als deze worden aangetroffen, worden ze direct terug in het water gezet, op een plaats waar geen werkzaamheden (meer) worden uitgevoerd. Dit gebeurt onder begeleiding van of op aanwijzing van een deskundige.

Specifieke maatregelen ten behoeve van soorten

Broedvogels, inclusief blauwborst en kleine karekiet (nestplaats beschermd gedurende broedperiode):

- Om sterfte van broedsel te voorkomen mogen in gebruik zijnde nestplaatsen van vogels gedurende broedperiode niet worden beschadigd of vernietigd. Daarom wordt de broedperiode strikt vermeden;
- Indien toch in het broedseizoen (half maart tot half juli) gewerkt wordt dient de watergang voor de start van de werkzaamheden geïnspecteerd te worden door een deskundig ecooloog op broedende vogels. Indien aanwezig dienen nestplaatsen vermeden te worden.

Amfibieën en reptielen:

- De werkzaamheden vinden alleen plaats bij een watertemperatuur tussen de 4 graden C en 20 graden C, buiten de kwetsbare periode (september t/m maart);
- Voordat werkzaamheden in het water plaatsvinden dient met de bak van de machine het water verstoord te worden zodat mogelijke aanwezige dieren vluchten en een ander onderkomen zoeken;
- Strooiselhopen, takkenhopen en vergelijkbare plaatsen, die als verblijfplaats (en voor ringslang broedplek) kunnen dienen ongemoeid te blijven.

Nota Utrechtse soortenlijst 2018

Bittervoorn en kleine modderkruiper:

- Werkzaamheden vinden alleen plaats bij een watertemperatuur tussen de 4 graden C en 20 graden C, buiten de kwetsbare periode (september t/m maart);

- Voordat de werkzaamheden in het water plaatsvinden dient met de bak van de machine het water verstoord te worden zodat mogelijke aanwezige dieren vluchten en een ander onderkomen zoeken;
- De werkzaamheden worden uitgevoerd in de richting van watergangen die gehandhaafd blijven, zodat vissen daar naar toe uit kunnen wijken;
- De voortplantingsperiode vindt plaats tussen april en juni (juli voor de kleine modderkruiper) en gelet de kwetsbaarheid van het broedsel dient deze periode strikt vermeden te worden.

In alle watergangen dient rekening te worden gehouden met de bittervoorn, kleine modderkruiper en algemene broedvogels. Andere soorten waarmee rekening gehouden dient te worden, zijn weergegeven in Tabel 5.2.

Tabel 5.2. De te nemen mitigerende maatregelen regulier baggerwerk 2023.

Watergangen	Beschermde soorten Wnb	Utrechtse soortenlijst
0188	Ringslang.	Brede lathyrus, grote kattenstaart, grote wederik, veldlathyrus, zomerklokje
0564C		Brede lathyrus, grote kattenstaart.
1417	Ringslang.	Brede wespenorchis, grote kattenstaart, veldlathyrus, zwanenbloem.

6 Conclusie en aanbevelingen

Antea Group heeft in opdracht van gemeente Utrecht onderzocht of de geplande reguliere baggerwerkzaamheden in 2024, van 5 watergangen, effect hebben op de soorten die beschermd zijn in het kader van de Wnb en Nota Utrechtse soortenlijst 2018 en zo ja, welke consequenties hieraan verbonden zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Naast een bureaustudie is voor 4 watergangen oriënterend veldbezoek uitgevoerd. Op basis van het onderzoek blijkt dat bij alle watergangen geschikte nestplaatsen voor broedvogels (waarvan de nestplaats alleen gedurende broedperiode beschermd is) aanwezig zijn. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen.

In algemene zin worden de reguliere baggerwerkzaamheden 2024 uitgevoerd volgens de Leidraad voor het zorgvuldig handelen bij beheer en onderhoud in de gemeente Utrecht (2017).

- Voor 3 watergangen kan op basis van het uitgevoerde veldbezoek en onderzoek uit het verleden worden aangenomen dat beschermde soorten aanwezig zijn en dienen de werkzaamheden standaard te worden uitgevoerd volgens de Leidraad. Hier zijn specifieke maatregelen van toepassing;
- Voor 2 watergangen is alleen het handelen volgens de Zorgplicht van toepassing. Indien wordt gebaggerd in de periode 15 maart – 15 juli én broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn, worden in de Leidraad aanvullende gedragsregels gesteld.

Op basis van het uitgevoerde veldbezoek en onderzoek uit het verleden kunnen de bittervoorn en de kleine modderkruiper en algemene broedvogels die geschikte nestgelegen hebben bij alle watergangen, bij alle watergangen aangenomen worden dat deze soorten van de Utrechtse soortenlijst aanwezig zijn.

Indien de mitigerende maatregelen worden uitgevoerd, zijn vanuit de Wnb geen vervolgacties nodig voor het uitvoeren van de reguliere baggerwerkzaamheden 2024.

7 Literatuur

Atkb, 2015. Ecologische beoordeling en aanvullend ecologisch onderzoek watergangen.
December 2015.

Bureau Waardenburg, 2017. Leidraad voor het zorgvuldig handelen bij beheer en onderhoud in
de gemeente Utrecht. Oktober, 2017

Andere bronnen

Street Smart

NDFP

Bijlage 1 – Wettelijk kader Wnb

Categorieën

De Wet natuurbescherming maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Vogels
- Overige Habitatrichtlijn soorten
- Andere soorten

Vogels

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd ([art. 3.1 lid 1](#)).

Overige Habitatrichtlijn soorten

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- Bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn;
- Bijlage II, bij het Verdrag van Bern of;
- Bijlage I bij het Verdrag van Bonn; ([art. 3.5 lid 1](#))

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- Bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- Bijlage I bij het verdrag van Bern; ([art. 3.5 lid 5](#))

De bijlagen zijn zeer uitgebreid en er staan ook veel soorten op genoemd die niet in Nederland voorkomen.

Andere soorten

Naast de soorten van de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een 'nationale kop' op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet ([art. 3.10, lid 1 onder a en b](#)).

Verbodsbepalingen

Ten aanzien van vogels verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.1 lid 1](#)), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ([art. 3.1 lid 2](#)), het rapen of onder zich hebben van eieren ([art. 3.1 lid 3](#)) en het opzettelijk storen van vogels ([art. 3.1 lid 4](#)). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort ([art. 3.1 lid 5](#)).

Ten aanzien van overige Habitatrichtlijn diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.5 lid 1](#)), het opzettelijk verstoren ([art. 3.5 lid 2](#)), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren ([art. 3.5 lid 3](#)) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art. 3.5 lid 4](#)). Ten aanzien van de Habitatrichtlijn plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, onwortelen en vernielen ([art. 3.5 lid 5](#)).

Ten aanzien van de Andere soorten diersoorten geldt slechts een verbod op het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.10 lid 1 onder a](#)) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art. 3.10 lid 1 onder b](#)). ten aanzien van de Andere soorten plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen ([art. 3.10 lid 1 onder c](#)).

Gedragscodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragscode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van EZ vastgestelde gedragscode ([art. 3.31 lid 1](#)). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- a) Een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- b) Een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- c) Een bestendig gebruik;
- d) Ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van EZ kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen ([art. 3.3 lid 2-4](#); [3.8 lid 2-5](#), [3.10 lid 2](#)). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hieronder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van EZ en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van EZ het bevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie. Hieronder is een overzicht opgenomen van de vrijstellingen die in voorliggende situatie gelden.

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden ([art. 3.3 lid 1,3](#); [3.8 lid 1,3](#); [3.10 lid](#)). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. dat betekend –ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van de soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen

worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor **vogels** kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: (art 3.3 lid 4):

1. In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. Ter voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. Ter bescherming van flora of fauna;
5. Voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. Om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor **overige Habitatrichtlijn soorten** kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: (art. 3.8 lid 5);

1. In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of;
5. Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de **Andere soorten**, gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Habitatrichtlijn soorten aangevuld met: (art. 3.10 lid 2);

6. In het kader van de ruimtelijk inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
7. Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
8. Ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
9. Ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
10. In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
11. In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
12. In het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
13. In het algemeen belang.

Aanhaken bij de Wet Algemene Bepalingen Omgevingswet (WABO)

Er kan voor worden gekozen geen ontheffing Wnb aan te vragen, maar de toestemming aan te laten haken bij de Omgevingsvergunning. In dat geval dient het betreffende onderzoek gevoegd te worden bij aanvraag Omgevingsvergunning. Het bevoegd gezag voor de Omgevingsvergunning vraagt vervolgens een verklaring van geen bedenking (vvgb) aan bij het bevoegd gezag Wnb. De voorwaarden waaronder de vvgb wordt afgegeven maken vervolgens onderdeel uit van de Omgevingsvergunning. Wanneer ervoor wordt gekozen de toestemming Wnb niet aan te laten haken, moet de ontheffing Wnb zijn aangevraagd voordat de Omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. +31 6 22808564
E. jeffrey.peereboom@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl

Copyright © 2019

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.